

Михайло ОКОНСЬКИЙ

*аспірант Західноукраїнського
національного університету*

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ ДЕТЕРМІНАНТ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Протягом останніх років економіка України розвивається у досить складних умовах, що спричинені різноманітними факторами як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. У таких умовах екологічні аспекти стають все більш важливими, оскільки мають безпосередній вплив на економічне становище країни. З одного боку, екологічні проблеми стають додатковим фактором обмеження економічного зростання через необхідність великих витрат на екологічні заходи, утилізацію відходів та реабілітацію забруднених територій. З іншого боку, правильне управління екологічними ресурсами та впровадження екологічних технологій може стати джерелом нових можливостей для економічного зростання, зокрема в сфері зеленої енергетики, екотуризму та екологічних інновацій.

2022 рік став критичним для економічного, соціального та екологічного України. З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну наша країна «стикається зі значними наслідками бойових дій, які призвели не тільки до прямих руйнувань та економічних втрат, а ще й вплинули на стан навколишнього середовища та призвели до значних викидів забруднюючих речовин у повітря. Наслідки цих викидів виявилися катастрофічними, загальні збитки вже сягнули практично 4,2 млрд. дол. США. Зокрема, станом на травень 2023 р. 1,8 млрд дол. США становить шкода від лісових пожеж, 1,6 млрд дол. США – від трав'яних пожеж та 752 млн дол. США – від горіння нафти та нафтопродуктів» [3].

У період 2022-2024 років Україна продовжує стикатися зі значними екологічними проблемами, спричиненими війною та її наслідками, серед яких варто виділити забруднення повітря, водойм, втрата біорізноманіття, руйнування екологічної інфраструктури. Військові дії та їхні наслідки, такі як обстріли, вибухи та пожежі, призводять до значного забруднення повітря в регіонах з активними бойовими діями, що створює небезпеку для здоров'я людей та природного середовища. Наслідки війни також відчутні у сфері водних ресурсів. Наприклад, обстріли та знищення інфраструктури призводять до забруднення

водойм нафтопродуктами, хімічними речовинами та іншими небезпечними речовинами. В окремих районах, військові дії призводять до втрати природного біорізноманіття через знищення екосистем, лісових масивів та інших природних угідь. Окрім того, відбувається руйнування інфраструктури, включаючи очисні споруди, сміттєпереробні заводи та інші об'єкти, що забезпечують збереження довкілля та поводження з відходами.

Протягом 2022-2023 рр. значних руйнувань зазнали промислові об'єкти, серед яких заводи по виробництву хімічних речовин, нафтопереробні підприємства та інші, що призвело до припинення виробництва, втрати робочих місць та зниження виробничої потужності. На кінець 2022 року «було пошкоджено або зруйновано понад 400 підприємств, у тому числі хімзаводи. Крім того, було розбомблено приблизно 40 складів нафти/палива, що призвело до викиду 680 000 т. Постраждала і видобувна промисловість, деякі підприємства припинили свою діяльність, 132 були окуповані, що призвело до втрати контролю за екологічною безпекою багатьох родовищ і гірничих об'єктів. Війна створила критичну загрозу для ядерної та радіаційної безпеки, поставивши під загрозу 15 діючих ядерних реакторів із транскордонними наслідками» [1].

Пошкодження хімічних підприємств призвело до викидів небезпечних речовин у повітря та забруднення ґрунту та водойм, що має серйозні наслідки для здоров'я населення та екосистем. Руйнування енергетичних об'єктів, таких як електростанції та підстанції, призвело до перебоїв у електропостачанні, що негативно вплинуло на промисловість, життєвий рівень населення та інші галузі економіки.

Всі ці фактори у сукупності призвели до значного зниження екологічної якості середовища в Україні, що в свою чергу суттєво вплинуло на економіку країни, а саме руйнування промислових об'єктів призвело до збитків у виробництві та зменшення внутрішнього валового продукту (ВВП); забруднене середовище спричиняє загрозу здоров'ю населення, що може призвести до зростання медичних витрат та зниження продуктивності праці; відновлення пошкоджених екологічних інфраструктурних об'єктів потребує значних інвестицій, а також додаткових витрат з бюджету, що може вплинути на фінансову стабільність країни. Окреслені проблеми підкреслюють необхідність не лише гуманітарної допомоги та інфраструктурного відновлення постраждалих територій, але й екологічного моніторингу та заходів з відновлення природного середовища.

Таким чином, аналіз впливу екології на економічний розвиток України у цих умовах допомагає визначити ключові проблеми та шляхи подолання екологічних викликів для стабільного та збалансованого розвитку країни в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Горішній Є., Міняйло А., Дмитренко Л. Екологічні ризики та збитки довкіллю України внаслідок війни. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2023. № 4. С. 76-83. URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/nv4/NV_4-2023-76-83.pdf

2. Дайджести ключових наслідків російської агресії для українського довкілля. URL: <https://ecozagroza.gov.ua/news>

3. Яких екологічних наслідків зазнала Україна за час війни окрім збитків від підриву Каховської ГЕС. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/yakih-ekologichnih-naslidkiv-zaznala-ukrayina-za-chas-viyni-okrim-zbitkiv-vid-pidrivu-кахovskoyi-ges/>

Дмитро ДЕГТЯРЬОВ

Аспірант Західноукраїнського
національного університету

ІННОВАЦІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ У ЦИРКУЛЯРНІЙ ЕКОНОМІЦІ І ЇХ СПРИЯННЯ БЕЗПЕЦІ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Сучасне суспільство стикається з серйозними викликами в галузі екології та сталого розвитку. Збільшення обсягів споживання ресурсів, накопичення відходів та забруднення довкілля ставлять під загрозу майбутнє планети. Для вирішення цих проблем активно розвиваються інновації та технології у рамках концепції циркулярної економіки. Метою циркулярної економіки є мінімізація відходів, підвищення ефективності використання ресурсів та скорочення негативного впливу на навколишнє середовище. У цій статті розглянуто, які інновації та технології допомагають досягти цих цілей та сприяють безпеці навколишнього середовища.

1. Інновації у галузі переробки відходів

Одним із ключових напрямів розвитку циркулярної економіки є вдосконалення процесів переробки відходів. Традиційні методи утилізації відходів, такі як спалювання або складування на звалищах, завдають значної шкоди навколишньому середовищу через викиди шкідливих речовин та забруднення ґрунту та води. Інноваційні технології переробки, такі як біорозкладні матеріали та біотехнології, дозволяють перетворювати відходи на корисні ресурси.

Прикладом таких інновацій є процес біомеханічного компостування, у якому органічні відходи розкладаються під впливом спеціальних мікроорганізмів, виробляючи у своїй добрива і біогаз. Цей процес не тільки скорочує кількість відходів, а й сприяє виробництву енергії та покращенню якості ґрунту [1].

2. Інновації у сфері поводження з ресурсами